

DE MIEREN BUITEN EUROPA.

Wie, die onze inlandsche mieren kent en in haar werkzaam leven heeft gadegeslagen, zal ooit op de gedachte kunnen komen, dat deze diertjes tot de groote verwoesters behooren, voor wie menschen en dieren met ontzag en vrees terugdeinzen? En toch is dit werkelijk zoo. In de warme klimaten vormen zij eene magt, die in de huishouding der natuur groote daden verrigt. Prof. H. LENZ heeft zeer belangrijke berigten betreffende de mieren, die in de heete gewesten van onzen aardbol wonen, bijeengezameld. Wij meenen de lezers van het Album der Natuur geen ondienst te doen, wanneer wij hun het een en ander daaruit mededeelen.

Op Banka vond dr. F. EPP mieren van $1\frac{1}{2}$ duim lengte. — Toen JULIUS KÖGEL op Amboina woonde, stelde hij zijne met eetwaren gevulde potten in groote watervaten; maar de mieren gingen in groote scharen aan de zoldering van de kamer en lieten zich van daar op de potten nedervallen, wier inhoud zij dan verteerden. Als KÖGEL's hoenders broeiden, drongen zij in de eijeren, welke de kiekens, die wilden uitkruipen, van binnen begonnen te openen, en aten spoedig de kiekentjes op. — Op Ceylon zag KNOX groote roode mieren, welke hare nesten aan boomtakken bouwen en zoo vreeselijk bijten, als men ze stoort, dat men de vruchten van zulke boomen niet kan oogsten. — In Australië moet men, gelijk een van LENZ's vrienden, die daar tien jaren lang geweest is, verhaalt, de bijenkorven op schragen zetten, wier beenen van water omgeven zijn, omdat zij anders door de mieren van honig beroofd worden. — In de Abyssinische provincie Samen kwamen mieren van één duim lang in BRUCE's tent, beten een deel van de tent, de tapijten en borstels aan stukken en staken pijnlijker dan schorpioenen. — In oostelijk Midden-Afrika heeft RICHARD BURTON mieren van één duim lang gevonden, wier beet even als de steek van een rood gloei-

jende naald brandt, en die, waar zij inbreken, met gemak ratten, muizen, slangen en hagedissen verdelgen. — In Guinea zag pater CARLY massa's, die zich als stroomen voortwentelden, zich in de huizen, waar zij eenigen voorraad vonden, in weinige oogenblikken tot de hoogte van een halve voet ophoopten en geheele doode ossen in een enkelen nacht verteerden. — In Zuidoost-Afrika leerde LIVINGSTON te Tala Mungongo en Cassange eene roode mier kennen, die in ontzagelijke scharen termieten, andere insekten, ratten, muizen, hagedissen en slangen overvalt en doodt. Deze reiziger gelooft, dat de termieten Zuid-Afrika overal zouden verwoesten, wanneer de mieren hun geen groote afbreuk deden. Daarin munten vooral graauwzwarte, ongeveer een halve duim lange mieren uit, wier rooftogten hij op den weg van Marmita naar Kamka waarnam. De dieren gaan op eene lange rij, drie of vier nevens elkander; vooraan eenige door grootte uitstekende aanvoerders, die nooit iets dragen, terwijl de overige bij den terugkeer ieder eene halfdood gestokene termiet slepen. Stoort men den optogt, dan geven de dieren een sissend geluid van zich. Zij schijnen den weg, dien zij gegaan zijn, bij den terugkeer door den reuk weder te vinden; want als LIVINGSTON eens, toen eene schaar juist voorbij getrokken was, op haren weg water goot, kwamen de dieren, als zij op den terugweg die plek bereikten, in grootte verlegenheid, trokken niet verder en liepen wel een half uur lang zoekend heen en weer, totdat eindelijk een van de aanvoerders een grooten omweg om de natte plek maakte en de voortzetting van den weg wedervond. Werd een handvol aarde midden in een troep geworpen, dan geraakten de mieren, die zich nog daar achter bevonden, in grooten nood, wisten niet hoe ze verder zouden komen, bleven staan, klouterden meermalen op den kleinen aardheuvel, maar gingen er niet over, ofschoon hij maar een vierde duim hoog was. Eindelijk maakte dan eene mier den weg er om heen, vond het regte spoor, en dan ging de togt verder. — In Californië nam JULIUS FRÖBEL in de nabijheid van den mond der Rio Colorado mieren waar, die hare mierenhoopen uit steentjes van eene bepaalde soort, b. v. uit louter kwarts of veldspaat bouwen; ook toonde men hem een kleinen zak, die met louter kleine,

doorschijnende granaten gevuld was, uit welke, zoo als hij zeide, in eene streek van Nieuw-Mexiko de mierenhoopen bestaan.

In Nieuw-Grenada zag FRÖBEL eene zeer kleine mierensoort, van welke eene schaar een grooten, dooden schorpioen bemagtigde en zich zoo regelmatig rondom hem verdeelde en zoo geregeld arbeide, dat het haar gelukte het dier bij een witten muur op te brengen, vervolgens langs de benedenzijde van een zolderbalk heen en daar in een gat van dien balk te bezorgen. Hij zag daar ook eenmaal den optogt van eene mierenkolonie, die in dicht gedrongen rijen uit een gat in den muur over de veranda heen in een ander trok. Het trok daarbij zijne aandacht, dat de schaar uit mieren van zeer verschillende gestalte en grootte bestond en dat eenige kleine kevers mede marcheerden. — Graaf C. VON GÖRTZ nam in Britsch-Guyana eene schaar kleine mieren waar, die in zijne kamer verscheen, nadat daar toevallig een kruipend dier van een duim lang dood getrapt was. Eenige van deze diertjes grepen den eenen voet van het doodgetrapte dier als een disselboom, gingen daarmede vooruit en gaven de rigting aan den togt; anderen trokken mede, anderen schoven op en zoo ging het voertuig naar den muur en daartegen op. — CASTLES berigtte in het jaar 1790, dat de suikermier in Nieuw-Grenada groote verwoestingen in de suikerplantaadjes aanrigtte, waartegen niets te doen viel, hoewel de regering een prijs van 20,000 pond sterling voor een zeker tegenmiddel uitloofde. Deze mier is donkerrood en van middelbare grootte en bedekte destijds de wegen somtijds uren lang. Zij at van de boven den grond staande deelen van het suikerriet niet het geringste, ondermijnde slechts zijne wortelen en leefde alleen van doode en levende dieren, doode ratten, jong gevogelte enz. Zij ondermijnde ook de oranjeboomen en bragt deze tot sterven.

BARBOTEAU, regeringsraad op Martinique, beschreef in 1776 de verwoestingen, welke kleine suikermieren daar op gelijke wijze in het suikerriet aanrigtten. Zij leefden het liefst van de bladluizen van het suikerriet, maar vermeerderden zoo ontzaggelijk, dat zij uit de suikervelden te voorschijn braken, de hoenders in de hokken doodbeten en opaten, het weidende vee overvielen en bedekten, mond, neus en luchtpijp vulden, totdat het dood nederstortte en van haar

verteerd werd. Zij aten ook negerkinderen op, die door hunne ouders met melk, honig en siroop gevoed en dan alleen gelaten waren. De door de mieren verwoeste suikervelden werden afgebrand en zoo voor eenigen tijd gereinigd. — Van de schade, welke de suikermieren op de West-Indische eilanden en het naburige vasteland aanrigtten, geeft ROBERT SCHOMBURGK in zijne *History of Barbados* een overzicht. OVIEDO en HERRERA voeren aan, dat in de jaren 1518, 1519 en 1520 het eiland Hispaniola zoo door mieren verwoest werd, dat alle planten volkomen weggevreten werden. Het gevolg daarvan was, dat er een algemeene hongersnood en eene bijna geheele ontvolking ontstond.

Op Jamaica werd in het begin van de 16de eeuw de stad Sevilla Nueva door mieren, die de oogsten vernietigden, ontvolkt. In het jaar 1760 verwoesteden zij Barbados, in 1763 Martinique, in 1770 Grenada. Het liefst nestelden zij zich onder het suikerriet en de oranjeboomen. Alle kleine dieren, ook jonge hoenders, kalveren en zwijnen werden door haar aangevallen; bedlegerige menschen moesten zorgvuldig tegen haar beschermd worden. Legde men gloeiende kolen op de plaats, waar zij huisden, dan stortten zij met geheele massa's daarop en stierven. In weerwil van de belooning van 20,000 pond sterling, die de regering voor een algemeen verdelgingsmiddel uitloofde, werd zulk een middel niet gevonden. Na een geweldigen storm, die in het jaar 1780 plaats had, waren zij bijna geheel verdwenen. In het jaar 1814 kwamen zij weder als landplaaq te voorschijn, maar niet op zulk eene schrikbarende wijze, als vroeger. — De visite-mieren (*Formica cephalotes*, L.) zijn bijna zoo groot als wespen, bewonen Zuid-Amerika, »kunnen in één nacht,» gelijk MERIAN waarnam, »geheele boomen zoo ontbladeren, dat zij er als bezemrijs uitzien, en slepen de stukgebeten bladeren in hare dikwijls acht voet hooge nesten. Willen zij van den eenen boom tot den anderen overgaan of over een smal water trekken, dan bijt één zich vast; andere hangen zich als een keten daaraan; de keten laat zich door den wind naar het verlangde doel heendrijven en de overige marcheren er overheen als over een brug. Zij dringen in Suriname jaarlijks eenmaal met ontelbare menigten in de huizen, loopen door alle kamers, dooden

en verteren alle groote en kleine insekten en de menschen moeten, zoo lang het bezoek duurt, hunne woningen verlaten."

HOMBERG zegt, »dat men in Parimaribo, als zij aanrukken, kisten en kasten opent, opdat zij er in kunnen komen, en dat zij ook raten, muizen en andere in de huizen schadelijke dieren verdelgen." — HERMANN BURMEISTER merkte op, dat de door de visite-mieren afgebeten en in het nest gedragen bladstukken, wanneer zij tot verrotting overgaan, tot voeding der larven dienen, en dat ook de bladeren van boomwol en maniok zeer gaarne door haar tot dit doel gebruikt worden.

»De Peruaansche trekmier," zoo verhaalt EDUARD PÖPPIG, »vormt optogten van uren lang, wier breede kolonne dicht gedrongen marscheert, en zich, zonder zich om eenige hindernissen te bekommeren, voorwaarts beweegt. Naderen zij een huis, zoo opent de bewoner haar gaarne alle vensters; want wat zich van schadelijk gewormte, insekten en larven mag ingenesteld hebben, dat alles brengen zij aan het licht of dwingen het tot eene haastige vlugt. De verborgenste hoek der hutten ontgaat hare navorschingen niet, en het dier, dat hare aankomst afwacht, is reddeloos verloren. Volgens het bericht der inboorlingen overweldigen zij zelfs groote slangen, terwijl zij ze op duizenderlei wijze overvallen, en hoe ook het gewonde dier zich moge wenden, zoo is toch binnen weinige uren slechts nog het goed gereinigde geraamte over. Des nachts rust het leger uit, terwijl het zich tot bollen van de grootte van een pompoen samenbalt. Nadert de morgen, zoo lossen deze verzamelingen zich op en de togt gaat weder voorwaarts. Gewoonlijk geven deze mieren aan gebaande wegen de voorkeur boven het hooge gras, en de wandelaar, die ze ontmoet, ziet zich gedwongen om of terug te wijken of met groote sprongen over het leger heen te ijlen, waarbij hij echter niet zonder beten doorkomt. Blijft hij staan, dan is hij spoedig tot aan de knie met mieren overdekt, die zich met hare groote tangen vastbijten, doch slechts eene spoedig weder verdwijnende pijn veroorzaken. — Eene andere mier, de roode Peruaansche geheeten, woont gewoonlijk in de huizen, waar alles van haar wemelt en eetwaren en huisdieren ter naauwernood tegen haar te beschermen zijn.

Daarentegen verdelgen zij ook vele lastige diertjes. Wil men te bed gaan, dan moet men ze eerst daaruit weggagen, waarop zij zich dan ook, zoo lang men te bed ligt, verwijderd houden. Worden zij iemand lastig, zoo giet men kokend water in haar gebouw; wil men ze met het sap van suiker, waarmede eenig rattekruid gemengd is, dooden, zoo roeren zij deze spijs niet aan."

(Uit PETERMANN'S *Mittheilungen über wichtige neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geographie*, 1862, 2es Hft., bl. 58 en v.).

R.